

(CONCEPT)Regeling van de Minister van Klimaat en Groene Groei, van nr, WJZ/102542399, tot wijziging van de Regeling nationale EZ-, LVVN- en KGG-subsidies in verband met aanpassingen naar aanleiding van de eerste openstelling en invoering van de tweede openstelling van de subsidieregeling Flexibel elektriciteitsverbruik (Flex-e)

[KetenID WGK]

De Minister van Klimaat en Groene Groei,

Gelet op de artikelen 2, eerste lid, 4, onderdelen a, b, d, g en h, 5 eerste en tweede lid, 15, 16 en 17, eerste lid, onderdeel a, 19, tweede en derde lid, 23, onderdeel b, 25, 34, eerste lid, 44 en artikel 50, derde, vierde en zevende lid, van het Kaderbesluit Nationale EZK- en LNV-subsidies;

Besluit:

Artikel I

De Regeling nationale EZ-, LVVN- en KGG-subsidies wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 4.12.1. wordt als volgt gewijzigd:

1. De begripsbepaling van 'aangeslotene' komt te luiden:

aangeslotene: aangeslotene als bedoeld in artikel 1.1 van de Energiewet;

2. De begripsbepaling van 'vestiging' komt te luiden:

vestiging: vestiging als bedoeld in artikel 1, onderdeel j, van de Handelsregisterwet 2007.

3. In de alfabetische volgorde wordt de volgende begripsbepaling ingevoegd:

flexibel vermogen: het maximale vermogen dat een aanvrager met behulp van een flexibiliteitsmaatregel kan verhogen, verlagen of verplaatsen in de tijd ten opzichte van het oorspronkelijke verbruik, uit te drukken in kilowatt (kW);

B

Artikel 4.12.2. wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid, onderdeel c, komt te luiden:

c. het realiseren van een of meer flexibiliteitsmaatregelen met een gezamenlijk flexibel vermogen van minder dan 100 kW;

2. Aan het eerste lid wordt een onderdeel toegevoegd, luidende:

d. het realiseren van een of meer flexibiliteitsmaatregelen met een gezamenlijk flexibel vermogen van 100 kW of meer.

2. Het tweede lid, onderdeel b, komt te luiden:

b. beschikt over een grote aansluiting als bedoeld in artikel 1.1 van de Energiewet die zich bevindt in een door een transmissie- of distributiesysteembeheerder als bedoeld in artikel 1.1 van de Energiewet uitgeroepen gebied met afnamecongestie.

4. Er wordt een lid toegevoegd, luidende:

3. Een flexibiliteitsmaatregel als bedoeld in het eerste lid, onderdelen c en d, betreft:

1°. energieopslag die het profiel van de elektriciteitsvraag kan beïnvloeden op een manier die de afnamecongestie vermindert;

2°. energieconversie die het profiel van de elektriciteitsvraag kan beïnvloeden op een manier die de afnamecongestie vermindert, met uitzondering van energieconversie die wordt gevoed met fossiele brandstoffen; of

3°. opslag of buffercapaciteit van een product of halffabricaat waarmee het productieproces flexibeler gemaakt kan worden.

C

1. Artikel 4.12.3, onderdeel c, komt als volgt te luiden:

c. voor het realiseren van flexibiliteitsmaatregelen met een gezamenlijk vermogen van minder dan 100 kW flexibiliteit: 35% van de subsidiabele kosten vanaf een minimum van € 25.000 tot een maximum van € 300.000;

2. Er wordt een onderdeel toegevoegd, luidende:

d. voor het realiseren van flexibiliteitsmaatregelen met een gezamenlijk vermogen van 100 kW of meer flexibiliteit: 35% van de subsidiabele kosten vanaf een minimum van € 25.000 tot een maximum van € 300.000

D

In artikel 4.12.4, derde lid, wordt na 'installatiekosten' ingevoegd ', waarbij geldt dat alleen de kosten die direct verbonden zijn met het plaatsen en het aansluiten van een flexibiliteitsmaatregel, in aanmerking komen'.

E

Artikel 4.12.5 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het tweede lid wordt 'artikel 4.12.2, eerste lid, onderdeel b of c' vervangen door 'artikel 4.12.2, eerste lid, onderdeel b, c of d' en wordt 'de aanvraag binnen onderdeel b of c' vervangen door 'de aanvraag binnen onderdeel b, c of d'.

2. Er worden twee leden toegevoegd, luidende:

3. Indien blijkt dat het totale bedrag van de te verlenen subsidies voor projecten als bedoeld in artikel 4.12.2, eerste lid, onderdeel c, lager is dan het daarvoor

vastgestelde subsidieplafond, wordt het overblijvende bedrag zo nodig aan de subsidieplafonds voor projecten als bedoeld in artikel 4.12.2, eerste lid, onderdeel a, b of d toegevoegd op volgorde van binnenkomst van de aanvragen, ongeacht of de aanvraag binnen onderdeel a, b of d valt.

4. Indien blijkt dat het totale bedrag van de te verlenen subsidies voor projecten als bedoeld in artikel 4.12.2, eerste lid, onderdeel d, lager is dan het daarvoor vastgestelde subsidieplafond, wordt het overblijvende bedrag zo nodig aan de subsidieplafonds voor projecten als bedoeld in artikel 4.12.2, eerste lid, onderdeel a, b of c, toegevoegd op volgorde van binnenkomst van de aanvragen, ongeacht of de aanvraag binnen onderdeel a, b of c valt.

F

Artikel 4.12.7 wordt als volgt gewijzigd:

1. In onderdeel g wordt na 'activiteit' ingevoegd ', waarbij geldt dat de verschillende flexibiliteitsmaatregelen tot dezelfde soort activiteit behoren'.

2. In onderdeel j wordt 'zelf aanbieder is van flexibiliteitsmaatregelen of onderdelen daarvan' vervangen door 'zelf flexibiliteitsmaatregelen of onderdelen daarvan produceert of levert, daarbij niet inbegrepen het installeren van door derden geleverde en geproduceerde flexibiliteitsmaatregelen of onderdelen daarvan'.

3. In onderdeel l wordt, na 'energiebesparing' ingevoegd ', energiehandel'.

4. Er worden, onder vervanging van de punt aan het slot van dat artikel door een puntkomma, twee onderdelen toegevoegd, luidende:

m. voor het realiseren van flexibiliteitsmaatregelen, de voorgestelde flexibiliteitsmaatregel of onderdelen daarvan worden ingekocht bij of geproduceerd zijn door een moeder-, dochter- of zusteronderneming van de aanvrager of de aanvrager zelf.

n. voor het realiseren van flexibiliteitsmaatregelen, de voorgestelde flexibiliteitsmaatregel enkel een batterij met een vermogen van minder dan 55 kW betreft.

G

Artikel 4.12.8 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het tweede lid wordt na 'onderdeel c' ingevoegd 'en d'.

2. In het derde lid wordt 'onderdeel c' vervangen door 'onderdeel d' en wordt 'deze periode' vervangen door 'de periode, bedoeld in het tweede lid, '.

H

Artikel 4.12.9 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid, onderdeel a, wordt na 'Kamer van Koophandel' ingevoegd ', bedoeld in artikel 12, onderdeel a, van de Handelsregisterwet, het nummer,

bedoeld in artikel 11, eerste lid, onderdeel a, van de Handelsregisterwet 2007, van de vestiging waar de activiteit zal worden uitgevoerd’.

2. Het eerste lid, onderdeel c, komt te luiden:

c. gegevens over de aansluiting waarop de aanvraag betrekking heeft en, indien aanwezig bij dezelfde vestiging, andere aansluitingen voor elektriciteitsafname, waaronder:

1°. de EAN-code;

2°. een kopie van de aansluitovereenkomst en transportovereenkomst als bedoeld in artikel 1.1 van de Energiewet; en

3°. indien de aanvrager geen beschikking kan krijgen over de aansluitovereenkomst of transportovereenkomst, een factuur van de transmissie- of distributiesysteembeheerder, bedoeld in artikel 1.1 van de Energiewet, die niet ouder is dan twee maanden op het moment van indienen van de aanvraag, waarop het gecontracteerd transportvermogen, het type netvlak, de EAN-code en de klantnaam zichtbaar zijn.

3. In het eerste lid, onderdeel d, wordt na ‘verleend’ ingevoegd ‘de uit te voeren activiteiten en het op te leveren eindproduct voldoende gespecificeerd worden en, indien de aanvraag een batterij of e-boiler omvat, het vermogen van de batterij of e-boiler, uitgedrukt in kW’.

4. In het tweede lid, aanhef, wordt ‘het uitvoeren van een flexibiliteitsmaatregel’ vervangen door ‘het realiseren van een of meer flexibiliteitsmaatregelen, bedoeld in artikel 4.12.2, eerste lid, onderdelen c en d’.

5. In het tweede lid, onderdeel a, subonderdeel 2°, wordt na ‘elektriciteitsvraag’ ingevoegd ‘en het jaarprofiel van het gasverbruik in m³’.

6. Aan het tweede lid, onderdeel a, wordt, onder vervanging van de punt aan het slot van dat lid door ‘; en’, een subonderdeel toegevoegd, luidende:

4°. voor flexibiliteitsmaatregelen met een gezamenlijk vermogen van minder dan 100 kW, de beschrijvingen, bedoeld in bijlage 4.12.2, artikel 9, onderdelen a tot en met d.

7. Het tweede lid, onderdeel b, komt te luiden:

b. voor flexibiliteitsmaatregelen met een gezamenlijk vermogen van 100 kW of meer, een kopie van een congestiemanagementcontract voor afname met een transmissiesysteem- of distributiesysteembeheerder voor elektriciteit als bedoeld in artikel 1.1 van de Energiewet;

8. Aan het tweede lid worden, onder vervanging van de punt aan het slot van dat lid door ‘; en’, drie onderdelen toegevoegd, luidende:

d. voor flexibiliteitsmaatregelen met een gezamenlijk vermogen van minder dan 100 kW, indien de informatieplicht energiebesparing, bedoeld in artikel 5.15a, eerste lid, van het Besluit activiteiten leefomgeving of artikel 3.84a, eerste lid, van het Besluit bouwwerken leefomgeving, op de aanvrager van toepassing is, een afschrift van de daartoe ingediende gegevens en bescheiden, bedoeld in die artikelen;

e. voor flexibiliteitsmaatregelen met een gezamenlijk vermogen van minder dan 100 kW, indien de onderzoeksplicht energiebesparing, bedoeld in artikel 5.15b, eerste lid, van het Besluit activiteiten leefomgeving, op de aanvrager van toepassing is, een afschrift van de daartoe ingediende gegevens en bescheiden, bedoeld in het tweede lid van dat artikel; en

f. voor flexibiliteitsmaatregelen met een gezamenlijk vermogen van minder dan 100 kW, indien de verplichtingen, bedoeld in de onderdelen d of e, niet op de aanvrager van toepassing zijn, een onderbouwing waaruit blijkt dat deze verplichtingen niet van toepassing zijn.

I

Aan artikel 4.12.11 wordt een lid toegevoegd, luidende:

4. De subsidie, bedoeld in artikel 4.12.2, eerste lid, onderdeel d, bevat staatssteun en wordt gerechtvaardigd door de algemene de-minimisverordening of, in voorkomend geval, door de landbouw de-minimisverordening of verordening (EU) nr. 717/2014 van de Commissie van 27 juni 2014 inzake de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op de-minimissteun in de visserij- en aquacultuursector.

Artikel II

De regeling openstelling EZ-, LVVN- en KGG-subsidies 2025 worden de rijen behorende bij titel 4.12 als volgt gewijzigd:

1. In de rij waarin de tweede kolom staat '4.12.2, eerste lid, onderdeel a' wordt in de vierde kolom '€ 13.555.500' vervangen door '€ 1.845.373'.

2. In de rij waarin de tweede kolom staat '4.12.2, eerste lid, onderdeel c' wordt in de vierde kolom '€ 6.750.000' vervangen door '€8.612.178'

Artikel III

In de tabel van artikel 1 van de Regeling openstelling EZ-, LVVN- en KGG-subsidies 2026 komen de rijen behorende bij titel 4.12 te luiden:

Titel 4.12: Flexibel elektriciteitsverbruik (Flex-e)	4.12.2, eerste lid, onderdeel a	Flexibiliteitsscan	pm t/m 15- 10- 202 6	€ 4.000.000
	4.12.2, eerste lid, onderdeel b	Haalbaarheidsstudie voor flexibiliteitsmaatregelen	pm t/m 15- 10- 202 6	€ 10.000.000
	4.12.2, eerste lid,	Flexibiliteitsmaatregelen <100 kW	Pm t/m 15- 10-	€ 6.604.200

	onderdeel c		2026	
	4.12.2, eerste lid, onderdeel d	Flexibiliteitsmaatregelen ≥ 100 kW	pm t/m 15-10-2026	€ 9.906.300

Artikel IV

Deze regeling treedt in werking met ingang van pm 2026.

Deze regeling zal met de toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

's-Gravenhage,

Sophie Hermans
Minister van Klimaat en Groene Groei,

TOELICHTING

I. ALGEMEEN DEEL

1. Aanleiding

Deze regeling strekt tot wijziging van de Regeling nationale EZ-, KGG- en LVVN-subsidies (hierna: RNES) in verband met de tweede openstelling van de subsidiemodule Flexibel elektriciteitsverbruik (hierna: Flex-e) in titel 4.12 van de RNES. Bedrijven en instellingen kunnen vanwege netcongestie vaak geen (extra) transportcapaciteit krijgen en komen op een wachtlijst terecht als ze een verzoek hiervoor doen bij de netbeheerder. Hierdoor kunnen deze partijen niet groeien, verduurzamen of zich vestigen op een nieuwe locatie. De Flex-e is in 2025 opengesteld om bedrijven en instellingen te ondersteunen bij het vergroten van het inzicht in flexibiliteit en de realisatie van flexibiliteitsmaatregelen.

Tijdens de eerste openstellingsronde zijn minder aanvragen zijn gedaan dan verwacht. Het ministerie van Klimaat en Groene Groei (hierna: KGG) heeft daarom de regeling geëvalueerd door middel van een onderzoek, interviews, een stakeholdermeeting en gesprekken met marktpartijen en netbeheerders. Uit de evaluatie-interviews¹ bleek onder andere dat de Flex-e nog onbekend is bij partijen en dat de regeling minder relevant is voor ondernemers zonder urgente behoefte aan meer transportcapaciteit. Ook bleek dat het vereiste van een congestiemanagementcontract voor onderdeel c (realiseren van flexibiliteitsmaatregelen) een groot knelpunt vormde.

Dit heeft geleid tot de wijzigingen zoals opgenomen in deze regeling en uiteengezet in de toelichting. In deze toelichting wordt ten eerste de precisering van de doelstelling en uitbreiding van de doelgroep toegelicht. Vervolgens wordt de nieuwe opzet en vereisten van de verschillende onderdelen en de gewijzigde budgetverdeling uiteengezet. Ten slotte wordt ingegaan op de gevolgen voor de regeldruk, de uitvoering en de consultatie.

2. Hoofdpijnen van het voorstel

2.1 Doelstelling

Met de wijzigingsregeling kent de Flex-e twee aparte doelen:

- Bedrijven en instellingen helpen flexibiliseren om te vestigen, groeien of verduurzamen op de korte termijn;
- Bedrijven en instellingen helpen flexibiliseren om flexibel vermogen voor congestiemanagement en het net te ontsluiten.

De Flex-e had bij de openstelling als doel om het beschikbare *flexibel vermogen van grootverbruikers te vergroten* en daarmee de effecten van netcongestie voor afname te verminderen, zodat bedrijven op de wachtrij alsnog kunnen *vestigen, groeien of verduurzamen*. Om dit doel te bereiken werd subsidie beschikbaar gesteld voor flexibiliteitsscans en haalbaarheidsstudies om het inzicht te verbeteren van partijen in het energieprofiel en mogelijke flexibiliteitsopties. Ook kon er subsidie worden aangevraagd voor het realiseren van

¹ Invoeringstoets Subsidie voor flexibel elektriciteitsverbruik (Flex-e) (Rapportage van De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland van 2026, in opdracht van het Ministerie van Klimaat en Groene Groei).

flexibiliteitsmaatregelen. Om te zorgen dat de flexibiliteit van deze maatregelen werd ontsloten, is een congestiemanagementcontract verplicht gesteld.

Zoals beschreven in de aanleiding vormde dit vereiste voor een congestiemanagementcontract een belangrijk knelpunt voor onderdeel c (het realiseren van flexibiliteitsmaatregelen). Meer dan de helft van de ingediende aanvragen voor c werd afgewezen, voornamelijk omdat het congestiemanagementcontract ontbrak.

Bedrijven gaven in de evaluatie-interviews aan dat het congestiemanagementcontract vereiste belemmerend werkte, omdat in sommige gevallen de contracten voor hen onverwachte of onaantrekkelijke bepalingen konden bevatten. Ook netbeheerders ervoeren het vereiste als moeilijk uitvoerbaar bij partijen die minder dan 100 kW flexibiliteit konden leveren. Het afsluiten van congestiemanagementcontracten vergt veel schaarse tijd, terwijl dit bij kleinere vermogens beperkte regelbare flexibiliteit oplevert.

Deze beperkte flexibiliteit is voor de netbeheerder en het systeem minder relevant. Het afsluiten van een dergelijk contract vergt in verhouding meer moeite dan het aan flexibiliteit voor het systeem oplevert. Hoewel deze flexibiliteit relatief beperkt is, is dit voor een individueel bedrijf van grote waarde. Hiermee wordt immers in de behoefte van het individuele bedrijf voorzien, waardoor de vraag naar schaarse extra transportcapaciteit wordt verminderd.

Tijdens de eerste openstelling bleek dat doelstelling van de regeling onvoldoende rekening hield met deze behoefte, dan wel onvoldoende duidelijk was. De evaluatie maakte dan ook duidelijk dat het gewenst was om te verduidelijken welk doel wordt nagestreefd met de Flex-e.

Er is gekozen voor twee doelstellingen, zoals genoemd aan het begin van deze sectie. Het is afhankelijk van de behoefte van de aanvrager en de maatregel waarvoor subsidie wordt aangevraagd voor welk doel de subsidie wordt aangevraagd. Het eerste doel richt zich primair op de individuele behoefte van het bedrijf of instelling. De tweede doelstelling richt zich daarnaast op flexibiliteit voor het systeem, waarbij ook andere partijen in het congestiegebied mogelijk kunnen profiteren van de ontsloten flexibiliteit. De netbeheerder kan via het congestiemanagementcontract immers de flexibiliteit voor het systeem inzetten.

Om deze doelen te bereiken is het oude onderdeel c (flexibiliteitsmaatregelen) nu gesplitst in een nieuw onderdeel c (flexibiliteitsmaatregelen die gezamenlijk minder dan 100 kW flexibel vermogen opleveren) en onderdeel d (flexibiliteitsmaatregelen die 100 kW of meer flexibel vermogen opleveren). Onderdeel a (flexibiliteitsscan), onderdeel b (haalbaarheidsstudie voor flexibiliteitsmaatregelen) en onderdeel d dienen beide doelen. Onderdeel c dient primair het eerste doel.

Deze aanscherping biedt duidelijkheid over de focus van de regeling en maakt het mogelijk om het congestiemanagementcontract alleen te vereisen als de lasten die dat met zich meebrengt opwegen tegen de bijdrage aan congestiemanagement en het net. Dit verbetert de uitvoerbaarheid en vergroot de effectiviteit van de regeling.

2.2 Doelgroep

De doelgroep van de Flex-e wordt verbreed van bedrijven met een gecontracteerd transportvermogen van 100 kW of meer naar alle bedrijven en instellingen met een grootverbruikersaansluiting. Hierdoor hebben ook bedrijven met een kleiner gecontracteerd transportvermogen toegang tot subsidie voor de flexibiliteitsscans, haalbaarheidsstudies en flexibiliteitsmaatregelen. Het vereiste dat de aansluiting in een postcodegebied moet liggen waar congestie voor elektriciteitsafname is afgekondigd door de netbeheerder, blijft in stand. De redenen voor deze keuze zijn hieronder verder toegelicht

In het oude artikel 4.12.2, tweede lid, onderdeel b, kan de Flex-e alleen worden aangevraagd door aangeslotenen met:

- een gecontracteerd transportvermogen voor afname vanaf 100 kW; en
- een aansluiting in een postcodegebied waar congestie voor elektriciteitsafname is afgekondigd door de netbeheerder.

Met de twee doelstellingen van de regeling als uitgangspunt is deze doelgroep afbakening geëvalueerd.

Vanuit de doelstelling om flexibel vermogen voor congestiemanagement en het net te ontsluiten, blijkt de afbakening - een gecontracteerd transportvermogen voor afname vanaf 100 kW - in de praktijk voor sommige netbeheerders lastig werkbaar. Het gecontracteerd transportvermogen is namelijk geen geschikte indicator voor het daadwerkelijke beschikbare flexibel vermogen. Partijen met een vermogen boven de grens beschikken niet automatisch over veel inzetbare flexibiliteit, terwijl zij wel een congestiemanagementcontract moeten aanleveren. Dit leidt bij netbeheerders tot een onevenredige uitvoeringslast. Het is daarom wenselijk om op een andere manier dan via de doelgroep afbakening het congestiemanagementcontract te verplichten.

Vanuit de doelstelling om bedrijven en instellingen te helpen flexibiliseren om te vestigen, groeien of verduurzamen, is het ook de vraag of de afbakening van bedrijven met een gecontracteerd transportvermogen voor afname vanaf 100 kW wenselijk is. KGG heeft daarom een onderzoek laten uitvoeren naar de wenselijkheid van het uitbreiden van de doelgroep naar alle partijen met een grootverbruikersaansluiting.²

Uit het onderzoek blijkt dat bedrijven met een kleiner gecontracteerd vermogen naar verwachting nauwelijks flexibiliteit voor congestiemanagement en het net zullen ontsluiten. Daarentegen loopt deze groep wél aan tegen congestieproblematiek bij hun plannen voor groei of verduurzaming. Interviews laten zien dat deze bedrijven zeer geholpen zouden zijn met de Flex-e, omdat zij behoefte hebben aan inzicht door middel van flexibiliteitsscans en haalbaarheidsstudies. Ook kan het subsidiëren van het realiseren van maatregelen hen ondersteunen bij het verkennen van procesaanpassingen en opslagmogelijkheden, zodat zij binnen de beperkingen van het net toch

² De Flex-e subsidieregeling openstellen voor alle grootverbruikers. Een verkenning. (Onderzoeksrapport van Common Futures en KWA Bedrijfsadviseurs van 2026, in opdracht van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland en het ministerie van Klimaat en Groene Groei).

handelingsperspectief hebben. Daarom is aanbevolen om al deze onderdelen toegankelijk te maken voor bedrijven met een gecontracteerd transportvermogen van minder dan 100 kW.

Vanuit beide doelstellingen bezien is het daarom niet logisch om een ondergrens in het gecontracteerd vermogen te blijven hanteren voor de doelgroep. Daarom is de keuze gemaakt om de doelgroep aan te passen naar alle bedrijven met een grootverbruikersaansluiting.

2.3 Opzet en onderdeel c en d

Nieuwe opzet en verschillende onderdelen

Als gevolg van de gepreciseerde doelstelling en de verbreding van de doelgroep is gekozen voor een herziening van de opzet en de onderdelen van de regeling. De vier subsidiabele activiteiten van de Flex-e zijn nu als volgt:

- a. Het uitvoeren van een flexibiliteitsscan, die maatwerkadvies geeft over realistische flexibiliteitsmaatregelen die genomen kunnen worden, passend bij de locatie en situatie van de aanvrager. Hiermee wordt de aanvrager met een grootverbruikersaansluiting geholpen met flexibiliseren, zodat deze op korte termijn kan *vestigen, groeien of verduurzamen en/of flexibel vermogen voor congestiemanagement en het net wordt ontsloten*;
- b. Het uitvoeren van een haalbaarheidsstudie voor flexibiliteitsmaatregelen, waarmee bepaald wordt of de flexibiliteitsmaatregel financieel en technisch haalbaar is. Hiermee wordt de aanvrager met een grootverbruikersaansluiting geholpen met flexibiliseren, zodat deze op korte termijn kan *vestigen, groeien of verduurzamen en/of flexibel vermogen voor congestiemanagement en het net wordt ontsloten*;
- c. Het realiseren van flexibiliteitsmaatregelen met een gezamenlijk flexibel vermogen van minder dan 100 kW, waarmee de aanvrager met een grootverbruikersaansluiting wordt geholpen met flexibiliteitsmaatregelen, zodat de aanvrager met een grootverbruikersaansluiting op korte termijn kan *vestigen, groeien of verduurzamen*.
- d. Het realiseren van flexibiliteitsmaatregelen met een gezamenlijk flexibel vermogen van 100 kW of meer, waarmee de aanvrager met een grootverbruikersaansluiting wordt geholpen met flexibiliteitsmaatregelen om *flexibel vermogen voor congestiemanagement en het net te ontsluiten*, maar ook om te kunnen *vestigen, groeien of verduurzamen*.

De aanvraagvereisten en subsidieverplichtingen verschillen op enkele punten voor onderdelen c en d. Zo is voor onderdeel c geen congestiemanagementcontract vereist maar wel voor onderdeel d. De vereisten worden hieronder verder toegelicht.

C. Realiseren van flexibiliteitsmaatregelen met minder dan 100 kW flexibel vermogen

C. Vereisten en subsidieverplichtingen: Verslag en rapportageplicht energiebesparing

Onderdeel c wordt opengesteld om bedrijven en instellingen die tegen de grenzen van hun gecontracteerd vermogen aanlopen, handelingsperspectief te bieden in tijden van netcongestie. Bij een aanvraag voor dit onderdeel hoeft niet langer een kopie van een congestiemanagementcontract worden meegestuurd. Dit betekent

echter dat de netbewuste inzet van de asset niet meer is gegarandeerd middels een congestiemanagementcontract met een netbeheerder.

Om te verzekeren dat de aanvrager zeer bewust heeft nagedacht over de noodzaak en de netbewuste inzet van de maatregel, dient de aanvrager van deze subsidie bij onderdeel c een uitgebreider verslag in te dienen. Dit bevat, additioneel ten opzichte van de vorige openstellingsronde, een conceptueel-technisch ontwerp met:

- een beschrijving van hoe de flexibiliteitsmaatregel functioneert in de algehele processen;
- een beschrijving van of de flexibiliteitsmaatregel onderdeel wordt van het primaire productieproces of van de ondersteunde processen (de *utilities*);
- een gedetailleerde beschrijving van de verwachte impact op de bedrijfsvoering; en
- een gedetailleerde beschrijving van het verwachte effect op de deelprocessen en ondersteunde processen.

Uit dit uitgebreidere verslag moet blijken dat – zoals is aanbevolen in het uitgevoerde onderzoek – het vermogen van de asset past binnen de bedrijfsvoering én primair wordt ingezet ten behoeve van het primaire productieproces of van de ondersteunende processen (de *utilities*).

Er is dan ook expliciet een afwijzingsgrond opgenomen dat subsidie wordt afgewezen als een de voorgestelde flexibiliteitsmaatregel primair is gericht op handel op de elektriciteitsmarkt, niet zijnde deelname aan congestiemanagement. Dit kan netcongestie immers verergeren doordat prijsprikkels ervoor zorgen dat assets juist tijdens piekmomenten het net zwaarder belasten. Bovendien kan deze handel het primaire verdienmodel vormen van een partij. Het is niet de bedoeling dat overheidssubsidies worden ingezet om dit soort activiteiten te ondersteunen.

Naast het uitgebreidere verslag is in het onderzoek aanbevolen om een koppeling te maken met de energiebesparingsplicht. De verwachting is dat de meeste bedrijven en instellingen met een grootverbruikersaansluiting immers ook onder deze verplichting vallen.

Wanneer een bedrijf tegen de grenzen van zijn gecontracteerde vermogen aanloopt, ligt het voor de hand om eerst goed te kijken naar structurele energiebesparingsmaatregelen, voordat er wordt geïnvesteerd in flexibiliteit voor de eigen groei of verduurzamingsambities. Dit is logisch en wenselijk voor individuele bedrijven, aangezien door energiebesparing ruimte kan ontstaan binnen de eigen beschikbare transportcapaciteit.

Voor een individueel bedrijf is dit wenselijk, aangezien hierdoor mogelijk ruimte kan gebruiken binnen zijn eigen beschikbare transportvermogen om toch te groeien of verduurzamen. Ook vanuit systeemperspectief is dit wenselijk, omdat minder vraag naar elektrisch vermogen, minder belasting van het elektriciteitsnet betekent. Het is daarom wenselijk dat bedrijven eerst aantoonbaar hebben gekeken naar mogelijkheden voor energiebesparing, voordat zij besluiten te investeren in (gesubsidieerde) flexibiliteitsassets. Dit geldt in het bijzonder wanneer deze investeringen (deels) met subsidie worden ondersteund. Door energiebesparing als eerste stap te nemen, wordt voorkomen dat schaarse netcapaciteit en publieke middelen worden ingezet voor elektriciteitsvraag die voorkomen had kunnen worden.

Er is verkend hoe de koppeling met energiebesparing zodanig kon worden geoperationaliseerd dat dit tot zo min mogelijk lasten leidt en uitvoerbaar is voor zowel bedrijven en instellingen, als de uitvoerder van de regeling, de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (hierna: RVO). Het beoordelen of een bedrijf of instelling voldaan heeft aan de plicht tot het verduurzamen van het energiegebruik (de energiebesparingsplicht) ligt bij het bevoegd gezag en niet bij de RVO. Deze partijen moeten echter ook rapporteren over deze maatregelen (de informatieplicht ter verduurzaming van het energiegebruik en de onderzoeksplicht ter verduurzaming van het energiegebruik).

Om te kunnen aantonen dat de aanvrager heeft nagedacht over besparingsmaatregelen is ervoor gekozen om een kopie van de betreffende rapportage te vereisen. RVO beoordeelt de rapportage niet inhoudelijk, maar controleert of deze is meegestuurd bij de aanvraag en dat dus is aangetoond dat er eerder over energiebesparing is nagedacht. Er wordt van uitgegaan dat een bedrijf of instelling reeds aan de slag is gegaan met de mogelijke energiebesparingsmaatregelen.

Een zeer beperkte groep bedrijven of instellingen heeft wel een grootverbruikersaansluiting, maar geen energiebesparingsplicht. Het ligt niet voor de hand dat een dergelijke partij een subsidie voor flexibiliteitsmaatregelen aanvraagt. Wanneer toch een aanvraag wordt ingediend, dan moet de partij onderbouwen waarom die niet valt onder de rapportageplicht. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer het energiegebruik van het bedrijf lager is dan de ondergrenzen van de plicht. Dit is eenvoudig aantoonbaar met een afschrift van de energierekening waaruit het jaarverbruik blijkt.

Wanneer er geen kopie van de rapportage en geen onderbouwing wordt meegestuurd, is niet voldaan aan alle voorschriften voor het in behandeling nemen van de aanvraag. De minister kan besluiten de aanvraag niet te behandelen.

C. Gedekte flexibiliteitsmaatregelen

Onder onderdeel c kan nog steeds subsidie worden aangevraagd voor verschillende categorieën van flexibiliteitsmaatregelen:

- Energieopslag die het profiel van de elektriciteitsvraag kan beïnvloeden op een manier die de afnamecongestie vermindert (zoals opslag van moleculen, warmteopslag door middel van een warmteopslagtank, buffervat of batterijen);
- Energieconversie die het profiel van de elektriciteitsvraag kan beïnvloeden op een manier die de afnamecongestie vermindert, met uitzondering van energieconversie die wordt gevoed met fossiele brandstoffen (bijvoorbeeld een warmtepomp, electrolyser, brandstofcel,³ e-boiler of het uitpakken van moleculen met bijvoorbeeld een ammoniakkraker);
- Opslag of buffercapaciteit van een product of halffabricaat waarmee het productieproces flexibeler gemaakt kan worden (zoals vaten met chemische producten, (grotere) waterbassins en/of dikkere sluizen, of koel- en vrieshuizen en de uitbreiding van productiecapaciteit zodat

³ Vanwege efficiëntieredenen is het niet raadzaam om dit te combineren met een electrolyser op hetzelfde perceel.

- bijvoorbeeld op een lagere temperatuur kan worden ingedampt of gekristalliseerd); of
- Een combinatie van deze maatregelen die gezamenlijk flexibiliteit vrijmaken.

Met deze wijzigingsregeling kan echter geen subsidie meer worden aangevraagd voor meet- en regeltechniek. Hiervoor is gekozen omdat een energiebeheersysteem (waar een energiemanagementsysteem onderdeel van is) vanuit artikel 11 van de beschikbare Richtlijn energie-efficiëntie⁴ (*Energy Efficiency Directive*; hierna EED) voor grote gebruikers van energie verplicht zal worden. Het uitgangspunt is dat verplichtingen niet gesubsidieerd worden. Ook vloeien uit de Richtlijn energieprestatie van gebouwen (*Energy performance of buildings directive*; EPBD)⁵ verplichtingen voort om in voorkomende gevallen meet- en regeltechniek te installeren.

Gedurende de eerste openstellingsronde zijn geen aanvragen gedaan voor meet- en regeltechniek. De verwachting is daarom dat de vraag naar subsidie hiervoor beperkt is. Het is onwenselijk om meet- en regeltechniek alleen uit te sluiten voor aanvragers op wie deze verplichting van toepassing is, omdat dat zou betekenen dat alle aanvragers van de Flex-e hiervoor meer gegevens moeten aanleveren. Dit zou een onevenredige impact hebben op zowel de regeldruk voor aanvragers als op de uitvoeringslasten.

De grens van 100 kW betekent concreet dat bij een aanvraag voor onderdeel c voor een batterij of een e-boiler, uit de offerte van de aangeschafte asset moet blijken dat de asset minder dan 100 kW vermogen heeft. Indien het een andere asset betreft die binnen bovenstaande categorieën valt, moet uit het uitgebreide verslag blijken dat de (combinatie van) flexibiliteitsmaatregel(en) minder dan 100 kW flexibiliteitsvermogen levert.

Dit onderscheid is vastgesteld, omdat uit gesprekken met experts het enkel voor batterijen en e-boilers haalbaar leek om het vermogen van de asset rechtstreeks en eenduidig uit te drukken in kW. Bij andere assets, zoals warmtebuffervaten, is dit niet mogelijk omdat hun vermogen niet direct in kW vastligt. Wel kan worden bepaald hoeveel kW flexibel vermogen hun inzet oplevert, maar dat vergt bijkomende aannames en berekeningen.

Een partij zou dit in grote lijnen kunnen doen door ten eerste te kijken naar het gemiddelde elektrisch verbruik over drie relevante jaren die een goed beeld geven van de reguliere (productie)processen of bedrijfsvoering. Ook kan (indien relevant) worden naar het gemiddelde warmte of aardgas verbruik. Daarnaast kan (indien van toepassing) worden gekeken naar het elektrisch en/of thermisch vermogen van de aan te schaffen asset. Specifiek voor buffering in product of halffabricaat, kan worden gekeken naar het percentage buffering ten opzichte van het gemiddelde verbruik bij de reguliere (productie)processen of bedrijfsvoering. Met deze algemene uitgangspunten kan vervolgens een berekening worden gemaakt naar hoeveel vermogen (in kW) een partij tijdelijk kan verhogen,

⁴ Richtlijn (EU) 2023/1791 van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening (EU) 2023/955 (herschikking).

⁵ Richtlijn 2010/31/EU van het Europees Parlement en de Raad van 19 mei 2010 betreffende de energieprestatie van gebouwen (herschikking).

verlagen of verplaatsen ten opzichte van het oorspronkelijke gecontracteerde of geplande verbruik, productie of opslag.

Voor batterijen geldt daarnaast het volgende: als de aanvrager *enkel* een aanvraag indient voor een batterij, moet deze minimaal 55 kW vermogen hebben. De reden hiervoor is dat in de uitvoering het risico is geïnventariseerd dat batterijen voor onredelijke prijzen worden aangeschaft om te voldoen aan het vereiste minimale *subsidie*bedrag van €25.000. Daarbij is gekeken naar een marktinventarisatie naar de gemiddelde aanschafprijs van batterijen die in opdracht van de RVO is uitgevoerd.⁶ Vervolgens is uitgegaan van de bovengrens van de bandbreedte van de gemiddelde aanschafprijs en extra marge genomen. Hiermee is gewaarborgd dat de eis ruim en niet onnodig beperkend is.

Er is gekozen om enkel een vereiste voor batterijen in te voeren, omdat uit de eerste openstellingsronde is gebleken dat er onder de categorie maatregelen voornamelijk aanvragen worden gedaan voor batterijen. Daarmee is het grootste risico gemitigeerd. Bovendien was er niet voldoende data beschikbaar over andere assets om een voldoende onderbouwde berekening te maken van een dergelijke redelijke vermogensgrens.

D. Realiseren van flexibiliteitsmaatregelen met 100 kW of meer flexibel vermogen

D: Vereisten en subsidieverplichtingen: congestiemanagementcontract en verslag

Onder onderdeel d worden bedrijven en instellingen geholpen om te flexibiliseren om flexibel vermogen voor congestiemanagement te ontsluiten. Zo wordt niet alleen handelingsperspectief gecreëerd voor het bedrijf, maar wordt ook regelbare flexibiliteit ontsloten voor het verminderen van netcongestie. Om dit te kunnen realiseren is de aanvrager van onderdeel d nog steeds verplicht om een bewijs aan te leveren dat een congestiemanagementcontract voor afname is afgesloten met de netbeheerder, waarin afspraken zijn gemaakt over de inzet van de aansluiting zolang er sprake is van afnamecongestie in het gebied. Dit kunnen congestiemanagementcontracten voor afname zijn zoals capaciteitssturingscontracten (hierna: CSC), inclusief capaciteitsbeperkend contracten (hierna: CBC) en redispatch contracten.

Er is gekozen om alternatieve transportrechten, zoals tijdsblokcontracten, niet toe te voegen aan de lijst met contractuele afspraken waarmee voldaan kan worden aan deze voorwaarde. Deze contracten worden namelijk nog op zeer beperkte schaal aangeboden door enkele netbeheerders. Daarnaast ontvangt de aanvrager van een alternatief transportrecht extra capaciteit op momenten waar nog wel netruimte over is. Dit leidt tot het opvullen van daluren, maar niet tot de creatie van regelbare flexibiliteit. Daarmee sluiten alternatieve transportrechten niet aan bij de doelstelling van onderdeel d.

Naast het congestiemanagementcontract moet de aanvrager van onderdeel d nog steeds tijdens de aanvraag een verslag over de flexibiliteitsmaatregelen indienen. In tegenstelling tot onderdeel c hoeft hier niet een extra conceptueel-technisch

⁶ Flitsonderzoek flexibiliteitsmaatregelen. Mogelijkheden voor bedrijven en instellingen om meer flexibiliteit en regelbaar vermogen te realiseren achter de meter (Onderzoeksrapport van Royal HaskoningDHV van 13 december 2024, in opdracht van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland).

ontwerp aan te worden geleverd. Het congestiemanagementcontract verzekert namelijk de netbewuste inzet van de batterij. Mede daarom wordt ook niet vereist om eerst naar energiebesparende maatregelen te kijken, zoals bij onderdeel c. Een andere reden hiervoor is dat onderdeel d leidt tot meer flexibel vermogen voor congestiemanagement. Hierdoor wordt congestiemanagement gestimuleerd en ontstaat flexibiliteit op de plekken waar deze het meest nodig is. Dit is van grote maatschappelijke waarde voor het aanpakken van netcongestie, en daarmee is het vanuit deze doelstelling minder logisch om extra energiebesparende maatregelen te verlangen van aanvragers.

D. Gedekte flexibiliteitsmaatregelen

Onder onderdeel d kan nog steeds subsidie worden aangevraagd voor verschillende categorieën van flexibiliteitsmaatregelen:

- Energieopslag die het profiel van de elektriciteitsvraag kan beïnvloeden op een manier die de afnamecongestie vermindert (zoals opslag van moleculen, warmteopslag d.m.v. een warmteopslagtank, buffervat of batterijen);
- Energieconversie die het profiel van de elektriciteitsvraag kan beïnvloeden op een manier die de afnamecongestie vermindert, met uitzondering van energieconversie die wordt gevoed met fossiele brandstoffen (bijvoorbeeld een warmtepomp, electrolyser, brandstofcel⁷, e-boiler of het uitpakken van moleculen met bijvoorbeeld een ammoniakkraker);
- Opslag of buffercapaciteit van een product of halffabricaat waarmee het productieproces flexibeler gemaakt kan worden (zoals vaten met chemische producten, (grotere) waterbassins en/of dikkere sluizen, of koel- en vrieshuizen en de uitbreiding van productiecapaciteit zodat bijvoorbeeld op een lagere temperatuur kan worden ingedampt of gekristalliseerd); of
- Een combinatie van deze maatregelen die gezamenlijk flexibiliteit vrijmaken.

De grens van 100 kW betekent concreet dat bij een aanvraag voor onderdeel d voor een batterij of e-boiler, uit de offerte van de aangeschafte asset moet blijken dat de asset 100 kW of meer vermogen heeft. Indien het een andere maatregel betreft die binnen bovenstaande categorieën valt, moet uit het verslag blijken dat de (combinatie van) flexibiliteitsmaatregel(en) 100 kW of meer flexibel vermogen levert.

2.4 Openstelling en subsidieplafond

Gedurende de eerste openstellingsronde en de daaropvolgende evaluatie is veel inzicht opgedaan over waar de daadwerkelijke behoefte van aanvragers op het gebied van flexibilisering ligt. De uiteindelijke aantallen aanvragen en verwachte gemiddelde kosten per onderdeel bleken in de definitieve aanvragen op verschillende punten af te wijken van de oorspronkelijke inschattingen. Op basis van de nieuwe inzichten zijn de budgetten van de verschillende onderdelen voor de volgende openstellingsronde als volgt herzien:

⁷ Vanwege efficiëntieredenen is het niet raadzaam om dit te combineren met een electrolyser op hetzelfde perceel.

	A. Flexibiliteitsscan	B. Haalbaarheidsstudie voor flexibiliteitsmaatregelen	C. Realisatie flexibiliteitsmaatregelen <100 kW	D. Realisatie flexibiliteitsmaatregelen ≥100 kW
Initiële openstelling in 2026	€ 13,7605 miljoen	€ 10 miljoen	€ 6,75 miljoen	N.v.t.
Openstelling in 2026	€ 4 miljoen	€ 10 miljoen	€ 6,6042 miljoen	€ 9,9063 miljoen
Subsidie- percentage	50%	50%	35%	35%
Minimaal subsidiebedrag per aanvrager	-	€ 10.000	€ 25.000	€ 25.000
Maximaal subsidiebedrag per aanvraag	€ 10.000	€ 125.000	€ 300.000	€ 300.000

Budgetverdeling

Onderdeel a

Voor de flexibiliteitsscans is gebleken dat zowel het aantal aanvragen als de gemiddelde kosten voor een scan aanzienlijk lager uitvielen dan oorspronkelijk was ingeschat. Hierdoor is tijdens de openstelling in 2025 circa € 1,85 miljoen van de beschikbare € 13,5 miljoen benut voor de scans. Op basis hiervan is besloten het budget voor onderdeel a aanzienlijk naar beneden bij te stellen.

Tegelijkertijd wordt in de volgende openstellingsronde de doelgroep verbreed. Uit het uitgevoerde onderzoek blijkt dat bedrijven met een kleiner gecontracteerd vermogen relatief meer behoefte hebben aan laagdrempelig inzicht dan bedrijven met een groter gecontracteerd vermogen.⁸ Daarnaast is de regeling voor het eerst opengesteld in 2025 en uit de evaluatie is gebleken dat de regeling nog niet bij alle bedrijven binnen de doelgroep bekend is. De ervaring leert dat het doorgaans enige tijd kost voordat een subsidieregeling bekendheid heeft verworven. Gelet op het bovenstaande is de verwachting dat het aantal aanvragen voor onderdeel a in 2026 hoger zal liggen dan in 2025. Om hierop te anticiperen wordt onderdeel a opengesteld voor een budget van € 4 miljoen.

Onderdeel b

Voor de haalbaarheidsstudies is dit jaar € 10 miljoen vrijgemaakt uit het klimaatfonds. Dit budget is specifiek bedoeld voor het uitvoeren van studies en wordt daarom volledig ingezet voor onderdeel b. In 2025 is circa € 6,67 miljoen verleend van het beschikbare budget van € 10 miljoen. De beperkte uitputting kan worden verklaard doordat de gemiddelde kosten per studie lager uitvallen dan oorspronkelijk geraamd. Tegelijkertijd blijkt uit de aanvragen dat de kosten per studie sterk uiteenlopen. Deze variatie hangt waarschijnlijk samen met het maatwerkkarakter dat inherent is aan dit type studie.

Hoewel de uitputting in 2025 achterblijft bij de verwachting, wordt verwacht dat het aantal aanvragen dat voor onderdeel b in de openstelling van 2026 zal

⁸ De Flex-e subsidieregeling openstellen voor alle grootverbruikers. Een verkenning. (Onderzoeksrapport van Common Futures en KWA Bedrijfsadviseurs van 2026, in opdracht van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland en het Ministerie van Klimaat en Groene Groei).

toenemen. De doelgroep wordt namelijk verbreed, de bekendheid van de regeling zal toenemen en partijen die eerder via de flexibiliteitsscan laagdrempelig inzicht hebben verkregen zullen nu toe zijn aan een diepgaandere haalbaarheidsstudie. Op basis hiervan wordt verwacht dat het budget in 2026 in grotere mate zal worden benut dan tot op heden het geval is. Het budget blijft daarom € 10 miljoen.

Onderdelen c en d

Voor de maatregelen is er bewust voor gekozen het beschikbare budget — bestaande uit het oorspronkelijke budget van onderdeel c aangevuld met het extra budget vanuit onderdeel a — te verdelen over twee afzonderlijke (onderdelen c en d). Deze onderverdeling voorkomt dat het volledige budget voortijdig wordt ingezet voor maatregelen onder onderdeel c, waarvoor geen congestiemanagementcontract is vereist. De praktijk leert namelijk dat het afsluiten van een congestiemanagementcontract voor onderdeel d meer tijd kan vergen, waardoor het risico bestaat dat er onvoldoende budget beschikbaar blijven voor maatregelen onder onderdeel d.

Daarnaast ligt de gemiddelde kostprijs van maatregelen naar verwachting onder onderdeel d hoger dan die van onderdeel c, omdat de assets onder onderdeel d een groter vermogen hebben. Om hier recht aan te doen en een evenwichtige inzet van middelen te waarborgen, is besloten het totale budget voor de maatregelen als volgt te verdelen: 40% wordt gereserveerd voor onderdeel c en 60% voor onderdeel d.

Budgetflex na sluiting

Om te voorkomen dat de deelplafonds van onderdeel a, c en d onderbenut blijven terwijl die van andere onderdelen voortijdig zijn uitgeput, is, naast de bestaande budgetflex voor onderdeel a, ook voor onderdeel c en d een budgetflex toegevoegd. Hierdoor kan na de openstellingsronde ook het resterende bedrag van het deelplafond van onderdelen c en d zo nodig worden toegevoegd aan de andere deelplafonds.

Na de sluiting van de openstellingsperiode zal door de RVO inzichtelijk worden gemaakt of en hoeveel budget er over is van onderdeel a, c en d. De RVO zal binnen twee weken na de openstellingsperiode alle binnengekomen aanvragen beoordelen op compleetheid. De verdeling van het eventuele resterende budget van a, c en d over alle onderdelen geschiedt vervolgens op basis van volgorde van binnenkomst van complete aanvragen. Op basis van deze gereserveerde bedragen worden de nieuwe deelplafonds bepaald.

Deze wijziging leidt mogelijk tot een verandering in de onderlinge verdeling van de budgetten tussen de verschillende onderdelen in de openstelling in 2026. Het totale beschikbaar budget voor de huidige openstelling wordt verder niet aangepast. Zodra er duidelijkheid bestaat over de uitputting van de subsidieplafonds, worden de desbetreffende plafonds gewijzigd door middel van een wijziging van de Regeling openstelling EZ-, KGG- en LVVN-subsidies 2026. Dit geschiedt ten behoeve van de kenbaarheid voor aanvragers.

Subsidiepercentage en -bedragen

Hoewel de doelgroep wordt verbreed, is ervoor gekozen de subsidiepercentages en het minimale en maximale subsidiebedrag per aanvraag ongewijzigd te laten. De belangrijkste reden hiervoor is dat tijdens de eerste openstelling geen signalen

van partijen zijn ontvangen dat de huidige percentages en bedragen ontoereikend zijn. Bovendien kan niet zonder meer worden geconcludeerd dat een kleiner gecontracteerd transportvermogen gelijkstaat aan een lagere financiële draagkracht en daarmee aan een behoefte aan hogere steunpercentages of -bedragen.

Specifiek voor onderdeel c en d geldt dat het wenselijk is om het minimale subsidiebedrag van €25.000 in stand te houden. Daarmee is verzekerd dat, in lijn met het Raamwerk voor Uitvoering van Subsidies (RUS-kader), bewijs kan worden opgevraagd dat de activiteit is gerealiseerd voor de vaststelling van de subsidie. Het is belangrijk om dit controlemechanisme in stand te houden om te verzekeren dat de maatregelen daadwerkelijk zijn aangeschaft en in gebruik genomen conform het doel van de regeling. Dit waarborgt de rechtmatigheid, doelmatigheid en effectiviteit van de Flex-e. Hoewel er mogelijk vraag is vanuit kleinere bedrijven en instellingen naar kleinere en dus goedkopere individuele maatregelen, komen die daardoor niet in aanmerking voor deze regeling.

3. Gevolgen voor de regeldruk

De oorspronkelijke regeldrukparagraaf gaf een berekening van de totale regeldruk over 2025 en 2026. Bij de sluiting van de eerste openstellingsronde is een budgetflex toegepast, zodat overgebleven budget van a kon worden toegevoegd aan het oude onderdeel c. Op basis van wat er daadwerkelijk is uitgegeven per onderdeel zijn de subsidieplafonds van deze onderdelen voor 2025 aangepast. Het subsidieplafond van onderdeel a is in 2025 bijgesteld naar € 1.845.373 en het subsidieplafond van onderdeel c is in 2025 bijgesteld naar € 8.612.178.

Zoals onder paragraaf 2.4 is beschreven, zijn de subsidieplafonds van 2026 ook aangepast naar aanleiding van de aanvragen in de vorige ronde. Bovendien is het oude onderdeel c opgeknipt in onderdeel c en d, waardoor voor deze onderdelen een aparte regeldrukberekening moet worden gemaakt. Ook gelden voor onderdeel c nu andere subsidievereisten en -verplichtingen, waardoor de administratieve lasten per aanvraag anders zijn.

Deze voorgestelde wijzigingen hebben gevolgen voor de oorspronkelijke inschatting van de regeldruk voor aanvragers die een subsidieaanvraag indienen en ontvangen. Deze paragraaf zal per onderdeel uitlichten welke wijzigingen van invloed zijn op de regeldruk.

Onderdeel a (flexibiliteitsscan)

Voor onderdeel a is vanwege de budgetflex op basis van de aanvragen in de eerste openstellingsronde subsidieplafond voor 2025 naar beneden bijgesteld (€1.845.373). Er zijn immers minder aanvragen binnengekomen dan oorspronkelijk verwacht. Voor 2026 zijn ook op basis van de vorige openstellingsronde het verwachte aantal aanvragen en honoreringen, en het subsidieplafond naar beneden bijgesteld. Hierdoor wijkt het totale regeldrukpercentage voor 2025 en 2026 af van de oorspronkelijke regeldrukberekening. Er zijn geen aanpassingen gedaan aan de vereisten, waardoor de administratieve lasten per aanvraag gelijk blijven.

Daarmee worden de regeldrukcijfers voor onderdeel a (flexibiliteitsscan) van deze module als volgt: er worden in totaal over 2025 en 2026 circa 1210 aanvragen verwacht (gebaseerd op de verbreedde doelgroep en toegenomen bekendheid van de regeling), waarvan naar verwachting voor circa 1040 aanvragen subsidie zal worden verleend. De totale administratieve lasten voor dit onderdeel (zoals het aanleveren van de benodigde stukken over de flexibiliteitsscan en het opvragen

van de ATO) worden geschat op in totaal € 233.700. Dat is 4% van het totaal beschikbare subsidieplafond voor dit onderdeel van € 5.845.373.

Onderdeel b (haalbaarheidsstudie)

De subsidieplafonds en het totale verwachte aantal aanvragen en honoreringen over 2025 en 2026 is gelijk gebleven. Daardoor blijft de regeldrukberekening voor onderdeel b hetzelfde.

Daarmee zijn de regeldrukcijfers voor onderdeel b (haalbaarheidsstudie) van deze module als volgt: er worden in totaal circa 400 aanvragen verwacht (gebaseerd op de verbreedde doelgroep en toegenomen bekendheid van de regeling), waarvan naar verwachting voor circa 350 aanvragen subsidie zal worden verleend. De totale administratieve lasten voor dit onderdeel (zoals het aanleveren van de benodigde stukken over de haalbaarheidsstudie en het opvragen van de ATO) worden geschat op in totaal € 114.000. Dat is 0,57% van het totaal beschikbare subsidieplafond voor dit onderdeel van € 20.000.000.

Onderdeel c (realisatie van flexibiliteitsmaatregelen met minder dan 100 kW flexibel vermogen)

Dit onderdeel is nieuw en heeft andere vereisten dan onderdeel c van de oorspronkelijke regeling. Daarom is een nieuwe inschatting gemaakt van het verwachte aantal aanvragen en honoreringen voor dit onderdeel. Op basis hiervan is ook het subsidieplafond vastgesteld. Aangezien dit een nieuw onderdeel is, wordt hierbij enkel uitgegaan van de openstellingsronde van 2026. Voor onderdeel c hoeft, in afwijking van de oorspronkelijke regeling, geen congestiemanagementcontract te worden aangeleverd. Wel moet er een uitgebreider verslag over de maatregelen en informatie worden aangeleverd over de uitgevoerde energiebesparende maatregelen. Hierdoor vallen de administratieve lasten per aanvraag lager uit ten opzichte van het oude onderdeel c.

Daarmee zijn de regeldrukcijfers voor onderdeel c (realisatie van flexibiliteitsmaatregelen met minder dan 100 kW flexibel vermogen) van deze module als volgt: er worden in totaal circa 135 aanvragen verwacht, waarvan naar verwachting voor circa 88 aanvragen subsidie zal worden verleend. De totale administratieve lasten voor dit onderdeel (zoals het aanleveren van een uitgebreider verslag, rapportage over energiebesparing en het bewijs dat de assets zijn geïnstalleerd) worden geschat op in totaal € 100.530. Dat is 1,52% van het totaal beschikbare subsidieplafond voor dit onderdeel van € 6.604.200.

Onderdeel d (realisatie van flexibiliteitsmaatregelen met 100 kW of meer flexibel vermogen)

Voor het oude onderdeel c (dat qua subsidievereisten overeenkomt met onderdeel d) is vanwege de budgetflex op basis van de aanvragen in de eerste openstellingsronde het subsidieplafond voor 2025 naar boven bijgesteld (€8.612.178). Er zijn immers voor meer budget aanvragen binnengekomen dan oorspronkelijk verwacht. Vanwege het opknippen in onderdelen c en d, is voor onderdeel d een nieuwe inschatting gemaakt van het verwachte aantal aanvragen en honoreringen over 2025 en 2026. Op basis hiervan is ook het totale subsidieplafond vastgesteld (bestaande uit het subsidieplafond van 2025 van het oude onderdeel c en het subsidieplafond van 2026 voor het nieuwe onderdeel d). De administratieve lasten van per aanvraag voor onderdeel d blijven gelijk aan de lasten voor het oude onderdeel c, omdat er nog steeds een congestiemanagementcontract moet worden aangeleverd.

Daarmee zijn de regeldrukcijfers voor onderdeel d (realisatie van flexibiliteitsmaatregelen met 100 kW of meer flexibel vermogen) van deze module als volgt: er worden in totaal circa 245 aanvragen verwacht, waarvan naar verwachting voor circa 160 aanvragen subsidie zal worden verleend. De totale administratieve lasten voor dit onderdeel (zoals het aanleveren van een congestiemanagementcontract en het bewijs dat de assets zijn geïnstalleerd) worden geschat op in totaal € 335.500. Dat is 1,81% van het totaal beschikbare subsidieplafond voor dit onderdeel van € 18.518.478.

4. Uitvoering

De subsidieaanvragen zullen worden beoordeeld op grond van de eisen die deze regeling daaraan stelt, en op grond van de eisen uit het Kaderbesluit en de Algemene wet bestuursrecht. Het subsidieplafond wordt op basis van volgorde van binnenkomst van de aanvragen verdeeld. De uitvoering van deze subsidiemodule is in handen van de RVO. De RVO kan steekproeven uitvoeren om te controleren of aan de voorwaarden van de regeling wordt voldaan. De aanvraag voor deze subsidie wordt elektronisch ingediend. Daarvoor wordt gebruik gemaakt van het aanvraagformulier dat beschikbaar wordt gesteld via de website van de RVO middels het E-loket.

5. Consultatie

PM (wordt nader ingevuld na de internetconsultatie)

6. Staatssteun

De subsidie die wordt verleend op grond van de subsidiemodule Flexibel elektriciteitsverbruik bevat staatssteun die wordt gerechtvaardigd door:

- artikel 49 van de algemene groepsvrijstellingsverordening indien het onderdeel a, flexibiliteitsscan, betreft;
- artikel 25 van de algemene groepsvrijstellingsverordening indien het onderdeel b, haalbaarheidsstudies naar flexibiliteitsmaatregelen, betreft;
- de algemene de-minimisverordening en, in voorkomend geval, de landbouw of visserij de-minimisverordening, indien het onderdeel c, de realisatie van flexibiliteit, betreft.
- de algemene de-minimisverordening en, in voorkomend geval, de landbouw of visserij de-minimisverordening, indien het onderdeel d, de realisatie van flexibiliteit, betreft.

De onderhavige wijzigingen in de regeling hebben geen invloed op de looptijd of het totaalbudget van de subsidiemodule Flex-e. Daarmee is deze regeling, conform de onderbouwing in paragraaf 8 van de toelichting bij de Flex-e,⁹ verenigbaar met de maximale steunpercentages en voorwaarden van de algemene groepsvrijstellingsverordening en de algemene de-minimisverordening.

7. Inwerkingtreding en vaste verandermomenten

PM (wordt nader ingevuld na de internetconsultatie)

⁹ [Stct. 2025, 6499](#).

II. ARTIKELEN

Artikel I

Onderdeel A (wijziging van artikel 4.12.1 Begripsbepalingen)

Het eerste lid bevat een technische wijziging van de begripsbepaling van 'aangeslotene' vanwege de inwerkingtreding van de Energiewet per 1 januari 2026. Een aangeslotene is degene die van een systeembeheerder de beschikking heeft gekregen over een aansluiting. De aangeslotene is tevens degene die hiertoe een aansluitovereenkomst en transportovereenkomst heeft gesloten met de systeembeheerder.

Het tweede lid wijzigt de bestaande begripsbepaling van 'vestiging' en laat deze aansluiten op de begripsbepaling in de Handelsregisterwet 2007. Daarmee is niet bedoeld de afbakening van het begrip materieel te wijzigen. Het verdient echter de voorkeur aan te sluiten bij de Handelsregisterwet 2007, omdat die wet het voor deze subsidiemodule relevante kader biedt. Een aanvrager neemt ingevolge artikel 4.12.9, eerste lid, onderdeel a, immers naast zijn KvK-nummer, ook zijn vestigingsnummer bij de Kamer van Koophandel op in zijn aanvraag.

Het derde lid voegt een nieuwe begripsbepaling toe, voor 'flexibel vermogen'. Het is wenselijk om dit begrip nader te bepalen, omdat in deze wijzigingsregeling de subsidie voor flexibiliteitsmaatregelen wordt uitgesplitst tussen kleine flexibiliteitsmaatregelen die minder dan 100 kW flexibel vermogen opleveren en grotere flexibiliteitsmaatregelen die tenminste 100 kW flexibel vermogen opleveren. Voor de flexibiliteitsmaatregelen onder de 100 kW gelden enkele andere aanvraagvereisten en subsidieverplichtingen dan voor de grotere flexibiliteitsmaatregelen. Voor batterijen en e-boilers staat het flexibel vermogen gelijk aan het totale vermogen van de asset. Voor overige flexibiliteitsmaatregelen geldt dat uit het uitgebreide verslag blijken dat de (combinatie van) flexibiliteitsmaatregel(en) minder dan 100 kW flexibiliteitsvermogen levert. Zie voor een toelichting op deze vereisten paragraaf 2.3 van het algemeen deel.

Onderdeel B (wijziging van artikel 4.12.2 Subsidieverstrekking)

Met het eerste lid en tweede lid wordt de subsidiabele activiteit 'realiseren van flexibiliteitsmaatregelen' uitgesplitst in flexibiliteitsmaatregelen die gezamenlijk minder dan 100 kW flexibel vermogen opleveren (onderdeel c) en flexibiliteitsmaatregelen die 100 kW of meer flexibel vermogen opleveren (onderdeel d). Waar in titel 4.12 wordt verwezen naar 'flexibiliteitsmaatregelen' zonder deze nader te specificeren, worden zowel de flexibiliteitsmaatregelen in onderdeel c als onderdeel d bedoeld. Zie voor een toelichting op de verschillende onderdelen paragraaf 2.3 van het algemeen deel.

Het tweede lid bevat een verruiming van de doelgroep van de regeling. Vanaf heden komen alle aangeslotenen met een grote aansluiting (dat wil zeggen met een aansluiting met een doorlaatwaarde van 3*80A) die zich in een afnamecongestiegebied bevinden in aanmerking voor subsidie. Zie ook paragraaf 2.2 van het algemeen deel.

Het derde lid bevat de limitatieve lijst van categorieën flexibiliteitsmaatregelen die genomen kunnen worden. Er kunnen ook combinaties van deze maatregelen worden getroffen. Anders dan gedurende de eerste openstellingsronde, maakt

meet- en regeltechniek geen deel uit van de subsidiabele flexibiliteitsmaatregelen. Zie paragraaf 2.3 van het algemeen deel.

Onderdeel C (artikel 4.12.3. Hoogte subsidie)

Dit onderdeel voegt de minimale en maximale subsidiebedragen en het subsidiepercentage toe voor de kleinere en grotere flexibiliteitsmaatregelen. Zie voor een toelichting op de bedragen paragraaf 2.4 van het algemeen deel.

Onderdeel D (artikel 4.12.4. Subsidiabele kosten)

Aan artikel 4.12.4, derde lid, wordt een onderdeel d toegevoegd. Dit onderdeel verduidelijkt dat onder de installatiekosten alleen de kosten vallen die direct zijn verbonden met het plaatsen en aansluiten van een flexibiliteitsmaatregel. Overige kosten, zoals een transformator, het prepareren van de bedrijfsruimte of het bedrijfsperceel, of kosten voor een eventuele vergunning zijn investeringskosten die niet subsidiabel zijn. Ook de huur van een eventuele meter is niet subsidiabel.

Onderdeel E (artikel 4.12.5. Verdeling subsidieplafond)

Dit onderdeel verruimt de reeds opgenomen zogeheten 'budgetflex-bepaling'. Als aan het einde van de openstellingsperiode blijkt dat een of meer van de subsidieplafonds van de subsidiabele activiteiten bedoeld in onderdelen a, c en d van artikel 4.12.2 niet zijn uitgeput, wordt het overgebleven bedrag zo nodig opgeteld bij het subsidieplafond van de overige subsidiabele activiteiten. Zie voor een toelichting op de subsidieplafonds en de budgetflex ook 2.4 van het algemeen deel.

Onderdeel F (artikel 4.12.7. Afwijzingsgronden)

In de afwijzingsgrond in onderdeel g wordt verduidelijkt dat bij dezelfde aansluiting of vestiging niet twee maal subsidie wordt verstrekt voor het realiseren van flexibiliteitsmaatregelen, ongeacht of het flexibiliteitsmaatregelen met een gezamenlijk flexibel vermogen van minder dan 100 kW of van 100 kW of meer betreft.

De afwijzingsgrond in onderdeel j bepaalt dat een subsidieaanvraag wordt afgewezen indien de ingehuurde energieadviseur zelf aanbieder is van flexibiliteitsmaatregelen of bijbehorende assets. In dit onderdeel wordt verduidelijkt dat een energie-adviseur wel actief kan zijn in het met behulp van onderaannemers installeren van flexibiliteitsmaatregelen. Zo kan een partij die naast het verlenen van energieadvies tevens bij derden ingekochte batterijen installeert, wel fungeren als energieadviseur in het kader van deze regeling. Een energie-adviseur kan echter niet zelf leverancier of producent zijn van flexibiliteitsmaatregelen of bijbehorende assets.

Aan de afwijzingsgrond in onderdeel l wordt toegevoegd dat subsidie wordt afgewezen indien een door de aanvrager voorgestelde flexibiliteitsmaatregel primair gericht is op handel op de energiemarkt, niet zijnde deelname aan congestiemanagement.

Daarnaast wordt een nieuwe afwijzingsgrond (onderdeel m) toegevoegd, die bepaalt dat een aanvraag wordt afgewezen indien de voorgestelde maatregel wordt ingekocht bij of geproduceerd is door de aanvrager zelf, of door aan de

aanvrager gelieerde ondernemingen (een moeder-, dochter- of zusteronderneming).

Tot slot wordt een afwijzingsgrond (onderdeel n) toegevoegd, die bepaalt dat een aanvraag wordt afgewezen indien de aanvraag enkel een batterij betreft en deze batterij een vermogen heeft van minder van 50 kW. Zie ook paragraaf 2.3 van het algemeen deel.

Onderdeel G (artikel 4.12.8 Verplichtingen subsidieontvanger)

Dit onderdeel regelt dat flexibiliteitsmaatregelen ten minste vier jaar in gebruik worden genomen. Dit was reeds het geval gedurende de eerste openstellingsronde van de Flex-e.

Onderdeel H (artikel 4.12.9 Informatieverplichtingen)

In het eerste lid, onderdeel a, wordt verduidelijkt dat een aanvrager, naast zijn KvK-nummer, ook het nummer van de vestiging zoals die geregistreerd staat bij de Kamer van Koophandel opneemt.

In de eerst openstellingsronde van de Flex-e is gebleken dat in enkele uiterste gevallen een aanvrager geen beschikking kon krijgen over zijn aansluit- en transportovereenkomst (ATO). Om die reden is in het tweede lid, onderdeel c, opgenomen dat in die gevallen de aanvrager een recente factuur van zijn netbeheerder meestuurt, waarop het gecontracteerd transport vermogen (GTV), het type netvlak, de EAN-code en de klantnaam zichtbaar zijn. Zo kan de aanvraag ook zonder de ATO beoordeeld worden.

In de eerste openstellingsronde werden in een aantal gevallen onvolledige of te summiere offertes bij de aanvragen opgenomen. Daarom is in het eerste lid, onderdeel d, verduidelijkt dat de offerte van een flexibiliteitsmaatregel voldoende specifiek moet zijn. Indien de aanvraag een batterij of een e-boiler omvat, staat op de offerte het totale vermogen van deze asset duidelijk vermeld.

In artikel 4.12.9, tweede lid, onderdeel a, subonderdeel 4°, wordt opgenomen dat bij subsidieaanvragen voor flexibiliteitsmaatregelen met een (gezamenlijk) flexibel vermogen van minder dan 100 kW een uitgebreider verslag van het verwacht effect wordt opgenomen dan in de eerste openstellingsronde het geval was. De aanvrager dient tevens enkele (gedetailleerde) beschrijvingen op te nemen die duidelijk maken hoe de maatregel past binnen de bedrijfsvoering. Voor dit type flexibiliteitsmaatregelen is het echter niet langer verplicht een kopie van een congestiemanagementcontract op te nemen in de aanvraag. Zie ook paragraaf 2.3 van het algemeen deel.

In artikel 4.12.9, tweede lid, onderdeel b, wordt opgenomen dat alleen voor flexibiliteitsmaatregelen met een gezamenlijk vermogen van 100 kW of meer een kopie van een congestiemanagementcontract in de aanvraag opgenomen hoeft te worden. Daarnaast wordt verduidelijkt dat het een congestiemanagementcontract *voor afname* moet betreffen. Dat kan een redispatchcontract zijn als bedoeld in bijlage 11, tweede lid, van de Netcode elektriciteit, een capaciteitsbeperkingscontract (CBC) als bedoeld in bijlage 12, zevende lid, van de Netcode elektriciteit of een capaciteitssturingscontract (CSC) als bedoeld in bijlage 12, eerste lid, van de Netcode elektriciteit. Als een aanvrager een kopie van een CSC opneemt in zijn aanvraag, moet deze overeenkomst beperkingen voor het

verbruik van elektriciteit bevatten en niet (alleen) beperkingen voor het invoeden van elektriciteit. Zie ook paragraaf 2.3 van het algemeen deel.

In artikel 4.12.9, tweede lid, wordt toegevoegd dat een aanvraag voor flexibiliteitsmaatregelen met een (gezamenlijk) flexibel vermogen van onder de 100 kW een kopie van de rapportage van de informatieplichtplicht energiebesparing of de rapportage van de onderzoeksplicht energiebesparing bevat. Deze kopieën hoeven alleen worden meegestuurd, indien de betreffende plicht van toepassing is op de aanvrager. Indien op de aanvrager geen informatie- of onderzoeksplicht rust, onderbouwt hij dat bij zijn aanvraag. Zie ook paragraaf 2.3 van het algemeen deel.

Artikel II

Artikel II brengt wijzigingen aan in de subsidieplafonds van de eerste openstellingsronde in 2025. Deze wijziging is aangebracht in het kader van de budgetflex-bepaling in de subsidieregeling Flex-e (artikel 4.12.5, tweede lid, van de Regeling nationale EZ, LVVN- en KGG-subsidies). Ingevolge deze bepaling kan eventueel resterend budget van onderdeel a (flexibiliteitsscans) worden toegevoegd aan de subsidieplafonds van de onderdelen b (haalbaarheidsstudies) en c (flexibiliteitsmaatregelen). Aan het eind van de openstellingsperiode is een groot deel van het budget van onderdeel a onbenut gebleven. Dit gehele bedrag is opgeteld bij het subsidieplafond van onderdeel c. Ten behoeve van de kenbaarheid wordt deze verschuiving van budget doorgevoerd in de Regeling openstelling EZ-, KGG- en LVVN-subsidies 2025.

Artikel III

Dit artikel wijzigt de Regeling openstelling EZ-, KGG- en LVVN-subsidies 2026. Het regelt de eerste openstellingsronde van de subsidiemodule, die loopt van pm tot en met 15 oktober 2025. De tweede openstellingsronde zal naar verwachting plaatsvinden vanaf 1 januari 2026.

Artikel IV

Dit artikel regelt dat deze ministeriële regeling pm 2026 in werking treedt.

Minister van Klimaat en Groene Groei,